

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Manipulus curatorum

Guido <de Monte Rocherii>

[Straßburg], 9. Feb. 1489

Tractatus quintus pri[m]e partis de sacramento ordinis

[urn:nbn:de:bsz:31-248607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-248607)

Tracta. v. primę partis.

corp^o nec sanguis christi. et ideo nõ debet sumi sic psecrate. S; sacerdos postq; supserit i missa corp^o xpi sumat eas reuerent^{er} s; nõ vt psecratas. Si aut nõ uenit ad tantã corruptõez qn appareat esse spēs panis et uini dñt sumi vt psecrate. S; qd si ex ill' spēbz corrupti sint generati vmes. qd d; fieri de ill' v' mibo. Dico q; debet obiri et cineres itra altare recõdi. et sacerdos ex cui^o negligētia accidit ista d; gñit puniri. et iõ sacerdos d; cauere ne nimis lōgo tpe refuet eucharistiã. v' q; nõ fuerit in loco nimis humido. ita q; ille species possint de facili corruipi. Dec circa eucharistię sacm et ei^o mistry ac ornamēta pstrici breuit. vt simplices sacerdotes i talib; certitudinem inuenirēt. et in alijs que longū tractatū exigūt dare eis occasio cogitãdi; dubitãdi et interrogãdi.

Cōtinuatio et ordo sacramētorum dicendorū.

Ordinē in hui^o libelli pncipio positū. psequēdo dicto de sacramētis q; pducit et pmouēt ac p̄suāt hoiez i esse spūali; q; sūt baptism^o; cōfirmatio et eucharistię sacm. dicēdū ē de sacris p q; si ceciderit hō faciunt vt resurgat. Et ista sunt pnia q; saluat hoiez a pctõ. et sacm extreme vinctõis q; sanat reliq;as pctõz. Uez q; i scda p̄tula hui^o libelli agit de p̄fessionū audiētia et p̄niaz ipositõe. ideo tractat^o de sacro p̄nie vsq; huc differat ne optreat sepe iterare eadē. q; etiã digni^o d; p̄cedere min^o dignū. sacm aut ordi^o mat^o ē et digni^o sacramēto extreme vinctõis. ideo p̄us dicēdū est de sacramēto ordinis q; de sacramēto extreme vinctõis

Tractatus quintus prię partis de sacramento ordinis. Et habet qnq; capitula.

Quia cōferre sacramētū ordi^o de iure et regularit^{er} ad solos ep̄os p̄tinet q; vinctõez sacramēti q; eos teste brō iohē de oib; edoc; recipiūt. Idcirco circa materiã sacramēti ordi^o pauca

dicā. Lū scōs et venerabiles epōs sic habeo in p̄ces et dños
h̄re desiderē i m̄grōs. v̄ez qz sacerdotibz oibz tota coz. p̄tās
i collatōe ordinū tribuit. iō aliq̄ de sacro ordīe expedit eos sci
re q̄ sub breui p̄pēdio p̄phēdā. Et hec q̄ ad nūc ad h̄nqz p̄nt
reduci. de q̄bz p̄ ordinē ē agēdū. Primo qd ē ordo. scōo q̄r sūt
ordīes. scio si i q̄libz ordīe imp̄mit character. q̄rto i q̄ actu imp̄
mit character cuiuslibet ordinis. q̄nto que req̄runt in suscipiē
te ordīes. et hec sufficiant.

Quid est ordo Capitulū I.

O rdo ab Hugōe de scōo victore describit sic. Ordo ē
signaculū qdā q̄ et p̄ qd spūal p̄tās seu officiū tribu
itur ordinato. Et ponit ibi p̄tās q̄ ad ordīes p̄pē dictos. sed
officiū ibi ponit q̄ ad ordīes cōmuniter dictos.

Quot sunt ordines Cap. II.

I n nūero ordinū diuersificant doctores canonice et
theologi. Doctores enī canonice dicūt q̄ sūt nouē.
scz psalmistat. ostiariat. lectorat. exorcistat. acolitat. sub
dyaconat. dyaconat. psbicit. et ep̄at. Et rō forte q̄ mouet
doctores canōistas ē. qm̄ cū i q̄libz ordīe tribuat spēal p̄tās
vl̄ officiū. s; vbi ē spēal p̄tās vl̄ spēale officiū ibi ē spēal ordo
s; i ep̄atu tribuit spēal p̄tās. et i psalmistatu spēale officiū. iō
ep̄at. ē spēal ordo et etiā psalmistat. Ut q̄ militari ecclīa coz/
respōdeat triūphāti. sic triūphāti sunt nouē ordīes āgelozū
ita i militāti sunt nouē ordīes mīstroz. Et ē satis apta p̄gruē
tia. Doctores h̄o theologi mlti et q̄s p̄les ex eis tenēt q̄ n̄ sunt
nisi septē. qz ponūt q̄ psalmistat. nō ē ordo. nec etiā ep̄atus.
vt sic sepriformis gr̄e spūalcti cor̄m deāt septē ordīes. Quic/
qd̄ sit d̄ isto satis puto q̄ psalmistat. n̄ est ordo. sic nec p̄ma ton
sura de q̄ magis videt. cū psalmistat. p̄ferat a simplici sacer
dote. p̄ma h̄o tōsura ordīarie ab ep̄o p̄ferat. Un̄ vt dicūt do
ctores p̄ma tōsura nō ē ordo s; ē dispositio ad ordīes. Dispo
sitio inq̄ nō necessitat. s; p̄gruētie. De ep̄atu aut̄ vtz sit spēal
ordo dubito. et ideo istō dimītto determinatōni maior. Tho
mas aut̄ i q̄rto suo dicit q̄ ordo tripliciter d̄r. Uno mō ē nomē
officij. et sic psalmistat. ē ordo. Secdo mō ē nomē dignitatis.

Tracta. v. prime partis

z sic ep̄at̄ est ordo. Alio mō ē nomē cuiusdā sp̄al̄ pr̄at̄, z sic nō sunt nisi septē ordies tm̄. Et isto mō p̄nt̄ recordari iura et opiniōes doctoz. Nū̄er̄ aut̄ z sufficiētia istoz septē ordinuz cōit̄ dictoz sic p̄t̄ h̄i. Vis ordo iō d̄r ordo qz ordiat̄ ad corp̄ ch̄risti p̄nt̄ i sac̄o eucharistie p̄t̄inet̄. z fm̄ qd̄ dicit̄ b. Aug. fm̄ qd̄ maḡ de pp̄in̄q̄ accedit ad h̄ sac̄m̄ eucharistie fm̄ h̄ dicit̄ maior l̄ dignior ordo. P̄t̄ ḡ aliqs̄ ordo ordiari i sac̄o eucharistie. z h̄ l̄ ad corp̄ ch̄risti p̄secrādū. z sic ē p̄sbit̄. cui⁹ ē corpus xp̄i p̄secrare. v̄l ad ip̄m̄ p̄secratū pp̄lo disp̄sandū. z sic ē dyaconat̄. cui⁹ antiq̄t̄ erat sanguinē xp̄i pp̄lo disp̄sare. Un̄ dicit̄ br̄us Laurēti⁹ br̄o Sixto. Aliqd̄ degenerē me p̄basti cui p̄misisti d̄nici sanguis disp̄sard̄ez. **U**l̄ ordiat̄ ad materiā de q̄ p̄ficiť p̄sbit̄o p̄sentādā v̄l pp̄andā. z sic ē subdyaconat̄. c⁹ ē hostiā z calicē cū vino z aq̄ ad altare p̄pare. v̄l ordinatur ad hm̄oi materiā ad altare apporādā. z sic ē acolitat̄. c⁹ ē p̄xi dē cū hostiā z v̄zcolos cū vino z aq̄ ad altare portare. **U**l̄ ordinat̄ ad dyabolū effugandū ne hoies a sūp̄tōe h̄ sac̄i ip̄edi ant̄. z sic est exorcista. cui⁹ ē demōes abiurare. v̄l ordiat̄ ad dignos admittēdū z idignos excludēdū. z sic ē ostiariat̄. cui⁹ ē ostiū eccl̄ie custodire ne idigni intrēt. v̄l ordiat̄ ad ea q̄ de xp̄o i isto sac̄o p̄t̄ero i veteri testam̄to dicta erāt p̄ponēdū. z sic ē lector. cui⁹ ē p̄phetias veteri testam̄ti i missa legere. Et sic h̄ nū̄er̄ z sufficiētia septē ordinū cōit̄ dictoz. **D**oz ordinū qd̄ā vocant̄ minores et nō sac̄i. s. lectorat̄. ostiariat̄. exorcistatus acolitat̄. Alij aut̄ tres. s. subdyaconat̄ dyaconat̄ z p̄sbit̄erat̄ vocantur maiores z sac̄i.

An in quolibet ordine imponatur character **Ca. III.**
Cum fm̄ qd̄ dictū fuit s. cū ageret̄ de sac̄is i generali character sit qd̄ā sp̄al̄ pr̄as p̄ quā recipiēs sac̄m̄ im̄p̄mēs characterē p̄t̄ facere v̄l recipe aliqd̄ qd̄ nō p̄t̄ ille q̄ nō recepit hm̄oi sac̄m̄. v̄t recipiēs quēlibz ordinē possit facere aliqd̄ sp̄ale qd̄ nō p̄t̄ facere ille q̄ caret ordie illo. sic p̄sbit̄ p̄t̄ p̄secrare. qd̄ nō p̄t̄ facere ille q̄ nō ē p̄sbit̄. z sic d̄ alijs. z iō in quibz ordie im̄p̄mit̄ character. Et si dicas qz nō ordiat̄ p̄t̄ facere ea q̄ sunt ordis. sic nō acolit̄ p̄t̄ portare hostiā z v̄zcolos

ad altare. gñō optet q̄ in q̄libz ordie imp̄mat̄ character. Nō va
 let. qz fm̄ qd̄ d̄r̄ cōit̄. **I**llud possum⁹ qd̄ d̄ iure possum⁹. **N**ul
 lus aut̄ p̄t̄ facere de iure ea q̄ sunt ordis nisi sit ordiat⁹. **N**o
 tādū etiā q̄ characteres oīm ordinū p̄supponūt̄ characterē bap
 tismi. cū bap̄tism⁹ sit ianua ⁊ fūdamentū oīm sac̄oz. **E**t fm̄
 apl̄m. vbi fundamētū nō ē sup̄edificari nō p̄t̄. **E**t iō null⁹ ni
 si sit bap̄tizat⁹ p̄t̄ esse capax alic⁹ sac̄i. extra d̄ p̄f. nō bap. c. ve
 niēs. **S**z nūq̄d character vni⁹ ordis p̄supponit̄ characterē alte
 ri⁹ ordis. i. vtz ille q̄ nō ē subdyacon⁹ p̄t̄ ordiari i dyaconuz.
 vl̄ n̄ dyacon⁹ i p̄sbitez. **D**ico q̄ d̄ ncc̄itate character vni⁹ ordis
 nō p̄suppōit̄ characterē alteri⁹ ordis. **U**n̄ n̄ subdyacon⁹ p̄t̄ or
 diari i dyaconū. vl̄ nō dyacon⁹ i p̄sbitez. licz nō debeat. imo
 de rigore iuris d̄z deponi si ex malicia vl̄ ex iḡr̄tia aliq̄m or
 dinē p̄t̄miserit. s̄z ex lic̄t̄ia ep̄i ip̄osita ei p̄nia p̄ eo q̄ negligēt̄
 vl̄ iḡrant̄ mediū ordinē p̄t̄miserit. ad ordinē p̄t̄missuz poterit̄
 p̄moueri. interim a sup̄ioris ordis ex̄cutōe susp̄sus. qz fm̄
 Bre. ordiate ad ordies ascēdēdū ē. **N**ā casū appetit̄ q̄ ad sūmi
 loci fastigia post̄sūt̄ ḡdibz p̄ abrupta q̄rit̄ ascēsū. xlvij. dif.
 sic olim. extra de cle. p̄mo. p̄ sal. c. vnico. **S**z nūq̄d character
 ordis p̄supponit̄ p̄mā tōsurā vl̄ characterē p̄firmatōis. licz hu
 go dicat q̄ null⁹ nisi habeat p̄mā tōsurā p̄t̄ ordiari i sac̄erdo
 tē. ar. di. xl. **S**icut t̄m̄ doctozes theologi tenēt̄ cōit̄ q̄ character
 ordis nō p̄suppōit̄ de necessitate p̄mā tōsurā. nec etiā p̄firma
 tōez. imo nō p̄firmat⁹ p̄t̄ ordiari. licz nō debeat fieri. **D**ictū ē
 enī s̄. q̄ tōsura ē dispositio ad ordies p̄gruēt̄ie t̄m̄. nō aut̄ ncc̄i
 tatis. **N**otādū aut̄ q̄ fm̄ illos q̄ ponūt̄ q̄ ep̄at⁹ ē ordo q̄ ca
 racter ordis ep̄alis p̄supponit̄ characterē sac̄erdotalē. qz non sa
 cerdos nullo mō p̄t̄ esse ep̄s. **E**t istō videt̄ sentire illō cap̄lm̄ ex
 tra de exc̄el. pla. ex l̄fis. **O**rdo em̄ sac̄erdotalis est q̄si substan
 tiale fundamētū ordinis ep̄iscopal̄. **E**t hec sufficiāt̄.

In q̄ actu imp̄mit̄ character i q̄libz ordine **Ca. III.**

Iso q̄ i q̄libz ordie imp̄mit̄ character vidēdū ē in quo
 actu imp̄mit̄ character i q̄libz ordie. **E**t ē sciēdū q̄ cū i
 sac̄o ordis character sit res ⁊ sac̄m̄. optet q̄ ad imp̄s
 sionem characteris p̄currāt̄ duo q̄ req̄runt̄ in om̄i sac̄ramēto. s̄.

Tracta. v. prime partis

aliqđ ceremoniale signū. qđ est matia sacri. 7 aliqđ ſba detmīa
ta q̄ ſunt forma ſacri. In actu ḡi q̄ impmīſ caracter i ſacfo oz
dinis optz q̄ ſunt iſta duo. ſ. traditio alic⁹ iſtrumēti deputati
ad executōez illi⁹ ordis. 7 platio aliqz ſboz. In ordie ḡ ſacer
dotij impmīſ caracter ſm **Tho.** i traditōe calic⁹ cū pane 7 vi
no 7 platiōe ſboz q̄ tūc dic̄ ep̄s. ſ. accipe prātem ꝑſecrādi ꝛc.
Alij dicūt q̄ i vncōe manuū ſibi impmīſ caracter. Primū tñ
ſputo ſi⁹. In dyacono impmīſ caract i traditōe libri euāge
lioz cū verb ad ſ deputat. **Sb** dyacono impmīſ caracter in
traditōe calic⁹. tñ ſine pane 7 vino. ꝑ qđ differt a ſacerdote cui
tradit cū pane 7 vino. **Al** colito impmīſ caracter vt dicūt qđā
i traditōe cādēlabzi. **Tho.** dic̄ i traditōe vzeoli. Et iſtđ ſpu
to ſi⁹. qz vzeol⁹ direct⁹ respicit eucharſtīā q̄ cādēlabz. **Ex**
ozciſte impmīſ caracter i traditōe libri exorcīsmoz. **L**ectori
i traditōe libri lectōis ꝑꝑheriaz. **H**oſtario i traditōe clauū
eccie. **I**a tñ q̄ i q̄libz ordie dicāt ſil cū traditōe iſtrī ſba ad
ſ deputata. qz ſine ſbis nihil fierz. **T**redo ec̄ q̄ n̄ ſuffic̄ q̄ ep̄us
ꝑozrigat h̄mōi iſtra. imo optz q̄ ordinād⁹ corꝑalꝛ tāgat ea.
7 **ſ** videat̄ ſonare ſba forme q̄ ꝑfert ep̄s dū ꝑozrigit h̄mōi
iſtra. vñ dic̄. **A**ccipe. Et iō aduertat circa h̄ diligēt̄ q̄libz oz
dinād⁹.

Que requiſit i ſuſcipiēte ordies **Ca. V.**
Quoniam ſm ꝑhm. **A**ct⁹ acrinoz ſūt i patiēte ꝑdiſpoſi
to. **I**ō ut ordies digne ſcipiat̄ ſciēdū ē ad h̄ q̄ ordies
rite 7 legitie 7 digne ſcipiat̄ i generali q̄tuor requiſit.
Primū ē ſex⁹ debet⁹. ſ. q̄ ſit maſcul⁹. **Q**ñ ml̄ier n̄ poſſz ordia
ri nec poſſz recipere caracterē alic⁹ ordis clerical. vt dic̄ **Am̄b.**
ſup eplaz ad **Thim.** 7 h̄. xxij. di. ml̄ier. 7. xxij. q. v. ml̄ierē.
7 extra d̄ ſen. er. d̄ monialibz. **R**ō aut̄ q̄re n̄ ꝑr ml̄ier recipere ca
racterē alic⁹ ordis ē. qz ep̄s q̄ fuit iſtitutor ſacri ordis n̄ ꝑmo
uit aliqm̄ ml̄ierē ad aliquē ſacꝑ ordinē. **L**ic̄z ei briffima **ſ**go
maria dignior 7 excellētior fuerit oibz apl̄is. n̄ tñ illi ſz iſt⁹ dñſ
claves regni celoz ꝑmiſerat. extra d̄ pe. 7 re. noua. **E**t ſi forte
i aliq̄ caplo iueniat ml̄ier vocari dyaconiſſa l̄ ꝑſbita. itelligē
dū ē q̄ illa vocat̄ dyaconiſſa ſup qm̄ ſūdebat̄ aliq̄ bñdicio. rōe
c⁹ ꝑſeq̄bat̄ aliqđ officiū ſpūale. forte legēdo omelias i matut. l̄

De ordine

aliquid aliud. quod non licebat alijs monialibus. Presbiteri autem appellabatur. quia secundum morem primitiue ecclesie erat vxor presbiteri. vel forte aliquid vidua de rebus ecclesie curam habens ad istam matrisfamiliam vocat presbiteri. et ita exponenda sunt omnia capitula que loquuntur de ista materia. Secundum quod requiritur etas legitima. Circa quod sciendum est quod licet doctores canonum faciunt multas aregas circa istam materiam. tamen videmus oculata fide nostris scriptis promoueri pueros et iuvenes seu iuvenes in presbiteros et ad alios sacros ordines. imo videmus aliquos ad dignitates et personarum et etiam ad episcopatum et cardinalatum infra tempus a iure taxatum ad subdiaconatum superiorem promoueri. Quod quia fit ex dispensatione sedis apostolice que spiritus sanctus dirigit non debet ab aliquo reprobari ideo penitus suspensio. Istud tamen regulariter tenendum est quod nisi in fauorem religionis fiat nullum debet promoueri ad subdiaconatum ordinem nisi attigerit. xxviii. annum iam inceptum. Nec ad ordinem diaconatum nisi sit i. xx. anno iam incepto. Nec ad ordinem sacerdotum nisi attigerit. xxv. annum iam inceptum. ut habetur de eta. et que. li. ii. c. p. i. c. Generale in Clemen. Eredo autem quod domini episcopi si necessitas fuerit possint in his dispensare et dispensare quod tunc putat exigere necessitas que non habet legem. extra de re. iuris. quod non est licitum. que in omnibus istis debet attendi. Tercium quod requiritur est morum honestas. Cum enim potest dignitatum vel ordinum infamibus et suspectis parere non debeat. ut lxxi. di. dictum. extra de i. re. i. Relatum. Super omnia requiritur in promouendo ad ordines seu ad ecclesiasticas dignitates quod sit bone fame et honestus in moribus et vita. Qui promouendus sit. et que morem debeat ordinatum et promouendus ad sacros ordines habere ordinem apostolice in epistola. i. ad Thimotheum. iij. et ad Titum. i. ita dicitur. Quia propter episcopum irreprehensibilem et sine crimine esse vniuersis vxoribus viz sobrius. ornatum. pudicum. hospitalem. doctorem non vinolentum. non percussorem sed modestum. non litigiosum. non cupidum sed domui sue bene prepositum. non neophitum. Et licet ista autoritas videatur intelligi de episcopo. tamen secundum Augustinum et Ambrosium extendenda est ad alios ordinandos. s. di. lxxvi. apostolice. et di. xxxiij. que sciamus. Notandum etiam quod de singulis ordinibus positus in autoritate predicta multa sunt dicenda. tamen quia requirerent magnam tractatum quasi suppositum per se habendo pauca dicam. Dicitur ergo primo sine crimine. quod non est intelligendum de omni crimine cum non sine crimine.

Tracta. v. primie partis

vinat. Et vt dicit Hiero. Res pene 3 naturā est vt aliq̄s sine p̄ctō sit. Jō itelligēdū ē de p̄ctō enormi siue vulgato ⁊ notorio. Et nota q̄ existēs ī p̄ctō mortli q̄cūq̄ siue oculto siue manifesto peccat mortalz recipiēdo sacros ordies. sic recipiēdo alia sacra. xl. di. mlti. xcv. di. illd. xl. di. añ. Et iō d3 q̄libz p̄fiteri añq̄ recipiat sacros ordies. Secūdo dicit vni⁹ vxoris virū ⁊ istd ē itelligēdū negatiue. i. nō pluriū. lxxxij. di. p̄posuisti. qz si itelligeret affirmatiue seq̄ret q̄ v̄gines ⁊ q̄ nullā habuisset vxorez nō possent p̄moueri. qd̄ estz absurdū. Et loq̄t ap̄ls fm̄ more p̄mitiue ecclie. ī q̄ licitū erat ordiātos h̄re vnā vxorem dūmō habuissz ip̄az v̄ginē. mō aut̄ nō ē licitū. cū votū castitatis sacz ordibz sit anētū. De bigamiis aut̄ q̄re nō p̄moueāt. ⁊ qd̄ ē bigamia. ⁊ q̄t modis p̄bit q̄ ad nūc raceo qz excederē metas hui⁹ tractat⁹. Alie aut̄ p̄ditōes. s. sobriū prudētē ⁊ cetera factz sūt note: ⁊ iō de eis nibūl dicā. **N**otādū aut̄ q̄ de diuersis capitul de corpe d̄cretorz ⁊ decretaliū colligūt alie p̄ditōes q̄ n̄ dñt eē ī ordinādo. vīcz q̄ nō sit solēnit penitēs. nō curial. n̄ feru⁹. s3 ad ratiocinia obligat⁹. nō corpe viciat⁹. nō de p̄bitō v̄l alias illegitē nar⁹. nō adulter. nō egritudine baptizat⁹. non pegrin⁹. nō ignot⁹. nō minoris etas. De q̄libz istoz p̄seq̄ exigeret maiorē tractatū q̄ p̄sens opusculū expostulat. Quartū qd̄ requirit ē p̄tia l̄raz. Un̄ p̄mouēd⁹ ⁊ ordinād⁹ ad regimēntaiaz d3 h̄re noticiā ⁊ p̄tia sacre scrip̄e ad aīas informādas. **E**t p̄p̄t̄s statutū ē ī ecclēsijs metropolitanis vt teneāt doctores theologie. ⁊ q̄ clerici exeūtes puiciā ad audiēdū theologia p̄cipiāt itegre stipēdia sua. ⁊ si nō sufficiāt eis ecclia debz eis mīstrare nec̄aria. extra de magi. qz nōnulli. Debēt etiam h̄re p̄tia seclariū sciaz. ⁊ s̄ ad eruditōz. vt possint discernere verz a falso. ⁊ p̄ eas h̄re aditū ad theologiā. Et iō statutū ē ut teneāt mḡri artū liberaliū ī singul ecclēsijs cathedralibz ⁊ ī alijs q̄z possent sufficere factates: q̄ eaz eccliaz clericos ⁊ alios sc̄olares paupes gr̄is īstruāt. p̄p̄t̄s qd̄ aliq̄d̄ p̄petēs bñficiū mḡro ī ecclia assignet. extra. c. palle. Et itelligo d̄ sciētija triniālibz siue p̄mocialibz. scz grāmatica: logyca rethorica. Et maxime de grāmatica. qz q̄d̄z iuales scie. s. arismetrica. ge

De extrema vnctōe

42

ometria. musica. astronomia. pap. aut nihil faciunt ad scias pi
etate. ut ait Hiero. xxxvij. di. si q̄s grāmaticā. De h. s. quā sci
entiā dñt sacerdotes h̄re req̄re sup̄ in pemio hui⁹ libelli. Et
licz ml̄ta alia circa materiā sacri ord̄is possent dici. ista tñ sus
ficiūt q̄ntū ad hoc qd̄ p̄sens libell⁹ expostulat

Tractatus sextus prime par tis de extrema vnctōe. Et habz septem capitula.

Hinc de sacramēto ex
treme vnctōis dicēdū est. Circa qd̄ p̄siderāda
sūt septe. P̄mo q̄est ei⁹ mat̄ia. Sēdo q̄ ē ei⁹ for
ma. Tercio q̄s est ei⁹ m̄ster. Quarto q̄s est ei⁹
effectus. Quinto quibz debet dari. Sexto in q̄bz partibz cor
pis debz fieri. Septimo vtrū debeat iterari.

De materia hui⁹ sacramēti. **Capitulū I**
Materia sacri extreme vnctōis ē oleū oliuaz ab ep̄o bñ
dictū. Et rō q̄re oleū oliuaz ē materia hui⁹ sacri ē in
stituto christi qui istituuit istō fieri i oleo qñ misit ap̄los oleo
vngere infirmos z sanare eos. Et huic p̄cordat pmulgatio be
ati Jaco. q̄ dic̄. Infirma q̄s ex vob̄ iducat p̄sb̄itos eccl̄ie et
orēt sup̄ eū vngētes eū oleo sc̄to. Et ē sciendū q̄ qñ i scriptu
ris inuenit simplz oleū itelligit̄ d̄ oleo oliuaz. qz illd̄ ē simplex
oleū. alia at̄ n̄. s̄z fuerit inētra p̄p̄t̄ d̄fectū illi⁹ olei. sic oleū nucū
oleū lini z silia. l̄ p̄p̄t̄ aliqm̄ medicinā. sic oleū amigdalez l̄ la
trinū z silia. Rō at̄ p̄gruētie q̄re tale oleū ē mat̄ia h⁹ sacri ē. qz
p̄p̄tas ist⁹ olei maxie p̄uenit effectui h⁹ sacri. Est ei oleū miti
gatiū doloꝝ. iō ponit̄ i vulneribz. Tñ ille samaritan⁹ ifudit
oleū i v̄lneribz sauciati vt dic̄ Luc. s̄z effect⁹ ist⁹ sacri ē miti
gare dolorē sp̄ualē z corpālē. ut dicet̄ ifra qñ ageť de effectibz
ist⁹ sacri. q̄re oleū oliuaz ē mat̄ia p̄p̄a ist⁹ sacri. **Notādū at̄**
q̄ ad h⁹ q̄ oleū sit p̄p̄a mat̄ia z p̄ueniēs ist⁹ sacri optz q̄ sit p̄i
mo ab ep̄o bñdictū. Et istō inuit̄ be. Jaco. qñ dixit. vngētes
eū oleo sc̄to. i. sc̄tificato. Rō aut̄ q̄re optz q̄ sit sc̄tificatū. pos
ta est sup̄ in tractatu de p̄firmatōe. c. ij. vide eam ibi.